

прохання кандидата або за дорученням кандидата або політичної партії, яка його висунула, уповноважена особа політичної партії, представник організації політичної партії у виборчій комісії, уповноважена особою суб'єкта процесу всеукраїнського референдуму, а також офіційний спостерігач та ін.) передбачається додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю передбачене за перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії референдуму чи діяльності офіційного спостерігача, вчинене за попередньою змовою групою осіб або членом виборчої комісії чи членом комісії референдуму (ч. 3 ст. 157, ч. 4 ст. 157, ч. 5 ст. 157 КК України, ч. 1 ст. 158 КК України, ч. 2 ст. 158 КК України, ч. 3 ст. 158-1 КК України, ч. 1 ст. 158-2 КК України, ч. 1 ст. 158-3 КК України, ч. 2 ст. 158-3 КК України, ч. 3 ст. 158-3 КК України, ч. 4 ст. 158-3 КК України, ч. 2 ст. 159 КК України, ч. 1 ст. 159-1 КК України, ч. 2 ст. 159-1 КК України, ч. 3 ст. 159-1 КК України, ч. 4 ст. 159-1 КК України, ч. 2 ст. 160 КК України, ч. 3 ст. 160 КК України, ч. 4 ст. 160 КК України). Строк такого покарання становить п'ять років.

Отже, як бачимо, законодавець передбачає досить широкий і завжди альтернативний підхід до встановлення санкції за кримінальні правопорушення проти виборчої системи України.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-49>

ВПЛИВ ЗБИВАЮЧИХ ФАКТОРІВ НА ПОЧЕРК ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ РУКОПИСНИХ ЗАПИСІВ

Крижна Анастасія Євгеніївна

студентка 4-го курсу 401 навчальної групи

Науковий керівник: Свобода Євгенія Юріївна

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри криміналістичного забезпечення

та судових експертиз

Національної академії внутрішніх справ

В умовах сьогодення, сучасний стан судової почеркознавчої експертизи дозволяє вирішувати достатньо широке коло питань ідентифікаційного і діагностичного характеру, оскільки значно розширилися межі наукового знання щодо закономірностей письма, почерку та підпису, а також про методи їх криміналістичного дослідження.

Формування теоретичних та методичних основ судово-почеркознавчої діагностики є одним з найбільш актуальних напрямів розвитку судового почеркознавства в сучасний період, оскільки ця проблематика є спірною і не в повній мірі розробленою. В теперішній час розроблені лише основні положення судово-почеркознавчої діагностики, їх сутність та місце в системі завдань судово-почеркознавчої експертизи.

Вирішення діагностичних завдань спрямоване на встановлення умов, при яких виконувався досліджуваний рукопис – звичайних чи незвичайних [1].

Діагностичні завдання передбачають визначення умов виконання рукописного тексту або підпису, тобто встановлення факту виконання почеркового об'єкту під впливом будь-яких факторів, що заважають процесу письма.

Негативні (збиваючі) фактори поділяються на:

- природні, до яких належать: тяжкий хворобливий стан, хронічні захворювання, пов'язані з порушенням письмово-рухових функцій, вікові зміни організму; незвичайний психофізіологічний чи емоційний стан (алкогольне сп'яніння, вплив фармакологічних чи наркотичних засобів, стан стресу, хвилювання); незвичні зовнішні умови виконання (незручна поза виконавця, незручне тримання пишучого приладу, незвичайний пишучий прилад та/або матеріал письма, обмеження чи відсутність зорового контролю тощо); холодкові навантаження, фізичне (м'язове) стомлення тощо;

- штучні, до яких належать: наслідування (імітація) почерку чи підпису іншої особи, виконання підпису від імені іншої особи (без наслідування); виконання почеркового об'єкту із застосуванням технічних прийомів (перемальовка у світлі, що проходить, передавлювання з наступним наведенням вдавлених штрихів, наведення штрихів, нанесених графітним олівцем або копіювальною технікою тощо); виконання рукописного тексту (рукописних записів) або/та власного підпису шляхом зміни звичних умов (механізму) письма з метою подальшої відмови (так звана автопідробка).

Почерк – це складний процес, який залежить від багатьох факторів, включаючи фізичний стан людини, її емоційний стан, середовище та умови, в яких відбувається письмо. Це означає, що навіть незначні зміни в зовнішніх умовах можуть призвести до зміни почерку.

При дослідженні рукописних текстів та, власне, почерків велике значення має правильне діагностування факту природного або навмисного викривлення почерку, адже кожний вид викривлення має свої специфічні особливості.

В експертній практиці одним із відомих способів зміни та викривлення почерку поряд з маскуванням почерку шляхом використання типології друкованого шрифту, виконання рукописних текстів незвичною до письма рукою, незвичним приладом письма та використання незвичного матеріалу є штучно створена зміна звичайних умов виконання рукопису за допомогою зміни механізму письма.

В умовах збройної агресії російської федерації проти України, правоохоронні органи дедалі частіше почали фіксувати «послання» військових РФ, які залишаються на різних незвичних об'єктах (двері, стелі тощо) та рукописні записи, залишені цивільним населенням в місцях катування. Дані записи документуються та в подальшому можуть бути об'єктами судово-почеркознавчої експертизи при вирішенні завдань діагностичного характеру.

Слід зазначити, збереження особливостей рухів пишучого при письмі в різних умовах, стійкість їх відтворення – це властивості почерку, необхідні для ідентифікації особи. Особливістю прояву динамічного стереотипу письмово-рухового навичку є його варіаційність. Варіаційність – одна з властивостей сформованої письмово-рухової навички. Дана властивість почерку є результатом пристосованості письмово-рухової навички до обставин об'єктивного і суб'єктивного характеру [3].

При дослідженні почеркознавчих об'єктів, що виконані на різних поверхнях, слід оцінювати механізм відповідного почерку. Необхідно співвідносити його з механізмом звичного рукописного почерку і вирішувати питання про можливість перенесення певних властивостей рукописного письма на досліджуваний випадок. Залежно від отриманих результатів деякі записи подібного роду можуть розглядатися в якості рукописних об'єктів і бути придатними для почеркознавчого дослідження з метою встановлення їх виконавців.

Дослідження рукописів, виконаних незвичайними пишучими приладами, може включати: вивчення різниці у почерку: експерт має порівняти рукописи, виконані стандартним письмовим інструментом (наприклад, ручкою або олівцем) з рукописами, виконаними незвичними приладами (наприклад, кров'ю, пером, кистю, фарбою і т.д.); виявлення особливих рис у почерку, специфічних для даного пишучого інструменту, може допомогти в ідентифікації авторства. У таких дослідженнях звертають увагу на особливості ліній, штрихів, тиску на папір, посадку букв та зв'язки між ними [4].

Отже, підсумовуючи вище зазначене, слід наголосити, що збиваючі фактори можуть мати великий вплив на почерк людини при дослідженні рукописних записів. Для отримання надійних результатів необхідно враховувати ці фактори та коригувати аналіз відповідно до них. Аналіз рукописів є важливою галуззю, яка може використовуватися в кримінальних провадженнях, психології та інших сферах, і розуміння впливу зовнішніх факторів є ключовим для досягнення точних результатів.

Література:

1. Свобода Є. Ю, Гоменюк Д. С. Поняття діагностичних досліджень та їх місце в судово-почеркознавчій експертизі. *Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку*: збірник матеріалів круглого столу. Київ: Навчально-науковий інститут підготовки фахівців

для експертно-криміналістичних підрозділів Національної академії внутрішніх справ, 2015. С. 316–320.

2. Ніколайчук Т. В., Біла А. В., Забуга А. В., Ус Д. О., Здор В. М. Особливості судово-почеркознавчої експертизи підписів, виконаних особами різного віку під впливом збиваючих факторів. *Криміналістика і судова експертиза*. 2023. Вип. 68. С. 337-348

3. Ніколайчук Т. В. Основні фактори, що змінюють почерк. *Криміналістика та судова експертиза*. 2013. Вип. 58(2). С. 222-224.

4. Мамчур О. В. Дослідження рукописних записів, що виконані на різних поверхнях при проведенні судово-почеркознавчої експертизи. *Криміналістика і судова експертиза*. 2021. Вип. 66. С. 627-633.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-50>

БЮДЖЕТНА ТА ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Порхун Віталій Михайлович

*аспірант кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя*

Досвід зарубіжних країн свідчить, що децентралізація сфери публічного адміністрування та створення ефективної системи місцевого самоврядування є необхідною умовою забезпечення добробуту суспільства.

Децентралізація податків та зборів сьогодні є одним з ключових факторів раціонального розподілу і використання бюджетних коштів, а також є показником ефективності у забезпеченні суспільними благами і послугами. Цей процес відбувається не тільки в розвинених країнах і країнах які розвиваються, та й в країнах, які прагнуть стати новими членами ЄС [1, с. 1].

Децентралізоване адміністрування бюджетною сферою характерно для багатьох розвинених країн, що передбачає надання органам місцевого самоврядування права вирішувати низку завдань на місцевому рівні та оптимально забезпечити їх реалізацію необхідними ресурсами.

Врахування зарубіжного досвіду формування доходів місцевих бюджетів, у контексті децентралізації податків та зборів, є найскладнішим, проте й найнеобхіднішим аспектом децентралізації публічної влади взагалом.